Poštnina plačana v gotovini.

GORENJSKI GLAS

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV KRANJ

Leto IV. St. 28 | Kranj, 12. julija 1951 | Cena din 5·—

V ISKRI SO DOSEGLI ŽE LEPE USPEHE V TEMOVANJU ZA POČASTITEV 10-LETNICE JA

„Iskra" v Kranju ne nosi zaman svojega imena. Vedno je prva. In kakor so se izkazali v zadnjem tekmovanju v počastitev 10 letnice OF, tako so se zavzeli tudi sedaj, da v šestmesečnem tekmovanju v čast 10 letnice ustanovitve JA dostojno proslave to važno obletnico. Ni dolgo, kar so začeli, pa so že vidni uspehi. Tekmuje vseh 56 proizvodnih brigad, a v tekmovanje bodo vključili tudi vse neproizvodne brigade. V zadnjem tednu je pokazala najboljši delovni uspeh brigada Cotič Franca iz kino oddelka, ki dosega dnevno normo 116,2%, tik za njo je brigada Tratnik Franca iz splošnega oddelka s 116,%, sledi ji brigada Lakota Zdravka 112,8% itd. V LT so sklenili, v tekmovanju usposobiti 150 mladincev, ki bodo s prostovoljnim delom opravili električna dela in napeljali telefon v stanovanjskem naselju Iskre na Zlatem polju. Do sedaj so že izdelali 10 telefonov in priredili tečaj za fotoamaterje, ki je dobro uspel. Razen tega so ustanovili žensko gasilsko četo in priredili sanitarni tečaj. Imeli so tudi dva gospodarsko politična predavanja na vaši ter priredili s SKUD-om uspešno gostovanje na Primorskem. Njihov načrt tekmovanja je obširen in težak, toda odločili so se, da ga v celoti izpolnijo.

LIP KRANJ — OBRAT ŠKOFJA LOKA

je prvi začel izdelovati montažne hišice za izvoz

Stanovanjske potrebe in potrebe po novih pisarniških prostorih so privedle LIP Kranj do zaključka, da začne izdelovati barake in lesene hiše za notranjo potrošnjo. Pri tem pa se je izkazalo, da so z reorganizacijo in z dobavo novih strojev toliko napredovali, da so sposobni začeti z izdelavo novih montažnih hišic za izvoz.

V lesno-industrijskem obratu v Škofji Loki so bile ob koncu leta 1949 po projektu domače generalne direkcije izdelani štirje vzorci lesenih termo hišic za Izrael, ki so bili tja odposlani v marcu 1950. Ker imajo inozemci, posebno Avstralija in Izrael, velike interese za nabavo lesenih hiš, je bila vzpodbuda za izdelavo za izvoz še večja. LIP Kranj — obrat Škofja Loka je prvi začel z izdelavo dveh vzorcev za Avstralijo, ki sta bila izdelana po domačih projektiranih načrtih v skladu z načrti kupca. Da so bili prvi štirje vzorci na tržišču sprejeti, je uspeh obrata v Škofji Loki, ki je hišice izdelal skrbno in brezhibno.

Montažne lesene hiše so tako projektirane in izdelane, da se na mestu samo še montirajo. Lesene hiše za Avstralijo se izdelujejo kompletne z okni in vrati, kakor tudi so sobnim pohištvom, ki je vdelano v stene po najmodernejšem načinu. Material za izdelavo je v celoti domačega izvora, kar daje izdelkom še veliko večjo vrednost.

LIP Škofja Loka je začel z delom pred petimi leti in to z več kot 70% nekvalificiranim kadrom. Potrebna je bila usposobitev in delavci so v obratu pridobili toliko prakse, da je sedanja delovna sila z majhno izjemo vsa kvalificirana. Vključenih je tudi 30—40% ženskih delovnih moči.

S prehodom obrata v roke delavstva se je težnja po izdelavi montažnih hiš za izvoz še povečala. Obrat je bil na to pripravljen in tudi sposoben prevzeti vsa dela.

Kupci so z montažnimi hišami, izdelanimi v obratu Škofji Loki zelo zadovoljni. To je razvidno iz tega, ker je Astralija povabila vse interesente, zastopnike raznih držav, da se takoj javijo k sklenitvi pogodb za nakup lesenih montažnih hiš v največji količini.

V ponedeljek, 9. julija pride prvi zastopnik za sklenitev pogodbe iz Avstralije; ta si bo lahko ogledal že izgotovljeno in sestavljeno montažno hišo. Ker pa bo izdelava serijska in ne samo v Škofji Loki, si bodo lahko ogledali vzroce tudi iz drugih obratov, da bodo začeli z delom prav tako precizno kot delavci lesno-industrijskega obrata v Škofji Loki.

Svečano smo proslavili osmo obletnico Prešernove brigade

V okviru proslav 22. julija je bila v Kranju že v nedeljo prva prireditev. V razsežnem gabrovem gozdiču na Laborah v Stražišču pri Kranju so se zbrali borci Prešernove brigade, ki jih je bilo okroglo 100 in številni gostje, da proslave osmo obletnico, odkar je bila ustanovljena. Že na predvečer so borci zažgali velik taborni ogenj in priredili kakor nekdaj — partizanski miting. O pomenu Prešernove brigade je zbranim spregovoril tovariš Ferligoj Davorin, podpolkovnik JA, nekdanji komisar brigade, čemur je sledil kulturni program, pri katerem so s petjem partizanskim pesmi sodelovala moški in ženski pevski zbor SKUD-a France Prešeren iz Kranja ter deklamatorji. Miting je trajal pozno v noč.

V nedeljo ob 6. uri zjutraj pa so člani predvojaške vzgoje mesta Kranja uprizorili uspele maneverske vaje, napad in obrambo tabora na Laborah. Nad 150 dobro oboroženih mladincev v partizanskih oblekah je napadlo tabor od vseh strani. Tega so branili mladinci predvojaške vzgoje iz središča, ki jih je bilo okroglo 200 in so na napad po skoraj dveurni borbi uspešno zavrnili. Po deveti uri dopoldne se je začela glavna svečanost, ki jo je s prigodnim nagovorom otvoril tov. Hafner. O Narodni osvobodilni borbi slovenskih partizanov in narodov Jugoslavije na sploh ter o našem velikem prispevku za zmago nad fašizmom je govoril tovariš TONE FAJFAR, minister za delo LRS, ki je na koncu ožigosal krivico, ki se nam godi od tistih za katerih stvar smo največ krvaveli. Tu je posebno obsodil kominformsko gonjo in povdaril, da bodo naši narodi znali braniti svojo svobodo proti vsakomur, ki bi jih napadel, kar so že dokazali v borbi. Ustanovitev Prešernove brigade in njen razvoj pa je podrobno razložil tov. HRIBERNIK RUDOLF — SVARUN, polkovnik JA, nekdanji komandant brigade.

Brigada je bila ustanovljena 13. julija 1943 v Davči v Selški dolini. Že tri dni potem je prestala ognjeni krst od skoraj dvajsetkrat močnejšega sovražnika; nato pa se je umaknila na Žirovski vrh. Sovražnik je hotel s 30.000 možmi uničiti brigado. Od 28. julija do 3. avgusta 1943 je ob podpori tankov in topništva napadel brigado in ji hotel preprečiti umik proti Primorski. Brigada se je kljub temu prebila skozi sovražnikov obroč in se umaknila čez Notranjsko na Dolenjsko, kjer je bila reorganizirana. 8. septembra so Prešernovci z delom Gradnikove brigade napadli kolono Italijanov pri Dolenji vasi, zajeli čez 1200 fašistov in mnogo plena.

Najslavnejšo bitko je brigada izvojevala po kapitulaciji Italije, ko je še z dvema drugima brigadama napadla in zavzela močno belogardistično trdnjavo Turjak, kjer si je priborila naslov „udarna brigada Franceta Prešerna". Oktobra so Prešernovci kar po vrsti z Vojkovo brigado uničili sovražne postojanke v Davči, Leskovici, Brin'u, Javorjah in Žireh ter tako omogočili partizanskim enotam svobodne prehode iz Gorenjske na Primorsko.

Prve mesece 1944 se je brigada v sestavu z XXXI divizijo tolkla na Vipavskem in napadla spodnjo Idrijo, kjer so bile tri dni hude borbe. Sovražnik je zasnoval veliko protiofenzivo, v kateri je imela XXXI. divizija nalogo blokirati progo Postojna—Trst. Prešernovi minerci so v tem času uničili progo na 140 mestih. Potem je divizija odšla nazaj na Gorenjsko, kjer so Prešernovci zavzeli sovražni postojanki Koritno in Ribno.

Dolga je vrsta zmag, prav tako pa veliko število žrtev, ki so jih dali junaški Prešernovci v boju za svobodo. V letu 1945 so Prešernovci v sestavu XXXI. divizije bili težke obrambne boje na Primorskem.

Nad 120.000 četnikov, vlahovcev, fašistov, belogardistov in Nemcev je hotelo očistiti prehod proti Italiji. IX. korpus je sprejel boj proti mnogo močnejšemu sovražniku in Primorska ni videla vsa leta vojne tako hudih bitk, kot so bile zadnje mesece pred osvoboditvijo. Prešernovci so imeli pri tem velik delež; osvobodili so Gorico in tako zaključili svojo junaško epopejo.

Temu je sledil umetniški program, v katerem so sodelovali del moškega pevskega zbora SKUD-a France Prešeren, deklamatorja ing. Pengov in Silva Cigličeva ter s koncertnim delom godbi na pihala SKUD-a France Prešeren iz Kranja in Ivan Cankar iz Tržiča. Popoldne pa je bilo v širnem gozdiču prirejeno ljudsko rajanje, ki se ga je v veselem in bodrem razpoloženju udeležilo nad 3000 Kranjčanov.

Takoj po žetvi preorjimo strnišče

Ozimni ječmen je v dolinskih predelih že požet. Pričeli bomo z žetvijo drugih žit. V višinskih predelih pa so šele pričeli žeti ječmen. V splošnem je opaziti, da bo letos pridelek žita zadovoljiv.

Prejšnje čase se je žetev zavlekla, ker so obširne površine želi le s srpom. V hribovitih krajih, ki pridelujejo le malo žita, delajo še danes tako. V dolinskih predelih, kjer je treba z žetvijo hiteti pa je srp že zdavnaj zamenjala kosa. Letos pa bo tudi to v večjih zadrugah izpodrinil stroj. Tako bodo želi s traktorjem v kmečko delavnih zadrugah Naklo, Žabnica, Predoslje, Voglje, Zapoge in Brniki. Traktorji bodo pomagali tudi pri žetvi zadrugam v Dupljah, Godešiču in Kokrici.

S tem, da hitro in pravočasno požanjemo žito, pridobimo časa za strniščne posevke. Prvo, kar bomo storili v ta namen, je to, da bomo strnišče plitvo preorali. Strniščno preoravanje je namreč eden osnovnih agrotehničnih ukrepov za boljše in večje pridelke. S preoravanjem dosežemo to, da obdržimo v zemlji vlago. Na strniščih kjer ni več žita, ki bi ščitil zemljo pred sočno pripeko, vlaga hitro izhlapeva in zemlja se posuši, na vrhu pa nastane skorja. S preoravanjem pa zemljo prerahljamo in ji napravimo grudasti zlog, da lahko prodreta vanjo voda in zrak, ki omogočata delovanje bakterij in gnitje rastlinskih ostankov v zemlji. S preoravanjem odstranjujemo in uničujemo tudi plevel. Pri plitvem oranju plevelno seme hitro vzkali. Ko zemljo ponovno preorjemo ali prevlečemo z brano, uničimo s tem plevelne kali.

Strnišča preorjemo takoj po žetvi. Orjemo prav plitvo, nikoli več kot 7 do 8 cm globoko. Najboljše orodje za preoravanje strnišč sta kultivator in krožna brana.

Taka priprava zemlja bo obdržla 40% več vlage, kot če je ne bi preorali. S tem pripravimo za boljše uspevanje strniščnih posevkov, za večji pridelek ajde, repe in krmnih rastlin.

L. P.

V Kranju bo gasilski festival

Še vedno nam je živo v spominu I. mladinski nastop gasilcev v Tržiču. Kako so disciplinirano pristopali k požarišču in ne s preveliko naglico razvijali cevi ter požar pravilno udušili. Vidimo mladince in mladinke, kako strumno stopajo v paradi mimo častne tribune. Kako pester je pogled na te mlade obraze! Bodrilni govori zastopnikov oblasti in poveljnika Republiške gasilske zveze so utisnili zavest ponosa, katerega ne more zasenčiti nihče, sije iz obrazov.

Popoldanski nastop je pokazal, da je ena najboljših desetin iz Nakla, saj imajo v svoji sredi najboljše gasilce. Povdaril sem že, da so bile tudi druge nastopajoče mladinske desetine brezhibne, vendar je ena izmed najboljših ta.

Že se vršijo obširne priprave za I. Gasilski festival okraja Kranj, ki bo prvi po osvoboditvi. Kaj bo na programu, nas v podrobnosti še ne zanima. Vemo samo to, da bo tak, kakršnega še ni videla naša lepa Gorenjska v svobodi.

B. V.

Kako bomo proslavili Dan vstaje

Dan vstaje 22. julija 1941. praznujemo letos prvič kot vseljudski praznik republike Slovenije. Na ta dan je začel slovenski narod oborožen boj proti zasužnjevalnemu fašizmu in proti reakcionarnim oblastnikom, ki so hoteli tudi v času okupacije živeti na račun ljudskega trpljenja. Iz te velike borbe smo izšli kot zmagovalci. — Zmagovalci nad temnim fašizmom in težko preteklostjo. Ta veliki dan vstaje nam je odprl pot v veliko bodočnost.

Naše krajevne množične organizacije se že pripravljajo na proslavitev tega dne. Ker bodo pa proslave zavzele večji, tudi medkrajevni obseg je potrebno, da se organizacije seznanijo z nekaterimi pogledi na proslavitev tega pomembnega praznika.

Pri vseh krajevnih odborih ZB naj se ustanove koordinacijski pripravljalni odbori. V te odbore naj pridejo zastopniki

Žrtve pod Storžičem

vseh organizacij (ZB, OF, LMS, ljudske prosvete, gasilcev, planincev, strelske organizacije, pionirski svet, ljudska tehnika, fizkulturna društva itd.). Le s skupnim sodelovanjem bo mogoče pripraviti res uspelo proslavitev tega praznika.

Pripravljalni odbori za proslavitev Dneva vstaje bodo na svojem področju preskrbeli okrasitev hiš, na predvečer staje kresove, akademije, komemoracije, okrasitve partizanskih grobov in podobno.

Dan 22. julij naj bo dan vseljudskega veselja ob spominu na pričeto borbo, ki nam je prinesla svobodo in mir. Vršijo naj se primerni mitingi s kulturnimi programi in pohodi v partizanske kraje.

Martinj vrh, kjer je bila v času okupacije partizanska tehnika, bodo obiskali delavci tovarne „Sava". Sovodenj bosta obiskala kolektiva podjetja „IBI" in „Okr. magazina", Farji potok delavstvo „Tiskanine", Podlonk uslužbenci „Iskre", Rovte pri Zg. Luši delavci iz „Inteksa", Dražgoše, Davčo in Jamnik kult. skupine iz Kranja.

Pohod na Štefanjo goro priredijo krajevni odbori ZB iz Visokega, Velesovega in Cerkelj, v Gojzd organizacije iz Križ, Gorič, Dupelj in Golnika, v Kokro organizacije iz Preddvora in Šenčurja.

Tržič, Škofja Loka in Žiri pa pripravljajo posebno obširne programe. Tako javlja MO ZB v Škofji Loki, da bo ob priliki praznika organizacija v svrho pomembne proslave pripravila pester spored, ki bo zajel poleg partizanskega taborenja, odkritja spominskih plošč in ostalega tudi ljudsko rajanje na prostem.

Na 22. julij bodo tudi odkrili spominske plošče na prve boje v kranjskem okoliškem okraju v Rovtah, Bukovem vrhu, Dražgošah in drugod.

V spomin Dneva vstaje bodo tudi tekle partizanske štafete v obliki patrol preko vseh hribov in skozi vasi, kjer so bili večji boji ali pa so bila važnejša partizanska oporišča.

Misel na našo nedavno borbeno preteklost je še živa. Ohranila se bo iz roda v rod in bo neizčrpen vir moči v vseh težkih narodovih preizkušnjah. Zato tudi priprave na praznik vstaje izhajajo povsem iz lastnih pobud posameznih krajevnih organizacij.

SEM IN TJA PO ŠIRNEM SVETU

Premirje na Koreji? Na poslanico generala Ridgwaya severno-korejskim in kitajskim silam, da se na miren način konča vojna v Koreji, so le-ti pristali; pogajanja o premirju so se začela v Kesongu, 3 km južno od 38 vzporednika, in to 8. t. m. Kljub temu pa se obe sovražni strani pripravljata na eventuelna presenečenja. Tako so Kitajci v neposredni bližini bivšega „železnega trikota" Čorvon — Kumhva — Pjong-jang zbrali približno 350.000 kitajskih vojakov. To tolmačijo kot priprave za novo ofenzivo, v kolikor bi pogajanja doživela neuspeh. Drugače je na vsej fronti v pričakovanju izida pogajanja nastalo zatišje.

V Siamu v Zadnji Indiji so uporniki ugrabili ministrskega predsednika in skušali postaviti na oblast generala Luana. Vnela se je huda enodnevna borba, v kateri so uporniki podlegli premoči.

Koča Popovič v Londonu in Parizu. Šef našega generalštaba Koča Popovič se je na vrnitvi iz ZDA ustavil tudi v Londonu in Parizu, kjer se je sestal z mnogimi predstavniki Anglije in Francije. Jugoslavija je v zadnjem času dobila precejšnjo pomoč v orožju od zapadnih držav.

Vatikan ne sprejme Stepinca. Jugoslovanska vlada je v želji, da bi rešila vprašanje zaprtega zagrebškega nadškofa Alojzija Stepinca, preko papeške nunciature v Beogradu ponudila Vatikanu, da izpusti Stepinca na svobodo pod pogojem, da ta takoj zapusti Jugoslavijo. Vatikan je ta predlog šele po enomesečnem pretresanju in premišljevanju odbil in s tem dokazal svojo dvolično vlogo, ki se že polnih pet let izraža v gonji proti naši državi. Vatikan Stepinca ne sprejme in želi, da Stepinec ostane še nadalje v zaporu. S tem svojim odklonilnim stališčem se je sam razkrinkal pred svetovno javnostjo in zgubil iz rok „argument", s katerim je doslej lahko intrigiral proti novi soc. Jugoslaviji.

Amerika je že tretjič poslala SZ zahtevo, naj takoj vrne 670 ladij in poravna posojila, ki jih je dobila med drugo svetovno vojno na temelju zakona o posojilu in najemu. ZDA so zahtevale, da mora SZ plačati odškodnino v višini 800 milijonov dolarjev, a Sovjetska zveza je ponudila vsoto 240 milijonov dolarjev, ki bi jo plačala v roku 55 let; plačevati pa bi pričela šele čez pet let.

Mirovna pogodba z Japonsko bo kmalu sklenjena. Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo, da bo konferenca za sklenitev mirovne pogodbe z Japonsko v St. Franciscu od 4. do 8. septembra in da načrt za pogodbo že razpošiljajo zainteresiranim vladam.

V Grčiji imajo novo vlado. Venizelosova vlada je podala ostavko pretekli teden, ko se je umaknil iz vlade podpredsednik Papandreu, šef demokratične socialistične strake. Novo vlado, ki se sestoji v glavnem iz liberalcev, je vnovič sestavil Venizelos, ki je izjavil, da je to „prehodna" vlada, ki ima nalogo, da sprejme nov volilni zakon ter določi datum novih volitev, ki bodo verjetno septembra. Grški parlament je s 125 proti 74 glasovom tej vladi izglasoval zaupnico.

Na svetu je danes dve milijardi, tristo osem in sedemdeset milijonov ljudi. Trdijo, da je na začetku naše civilizacije živelo na naši zemlji le okrog dvajset milijonov ljudi.

Najbolj razširjeni evropski jeziki so: angleški, ki ga obvlada 170 milijonov ljudi, ruski — 100 milijonov, nemški — 90 milijonov, španski — 85 milijonov, francoski — 60 milijonov itd.

Enajstletnemu dečku je na operacijski mizi v Denveru (Colorado) zastalo srce za 2 — 3 minute. Pet sto zdravnikov je opazovalo operacijo na otrokovem srcu s televizijskimi aparati.

Iz naših krajev

ŽENE IZ TRŽIČA SO PRVE NUDILE OTROKOM DNEVNA LETOVANJA

Poleg pionirskih počitniških kolonij so bila v letošnjem letu organizirana še pionirska taborenja, ki so zajela večje število otrok kot prejšnja leta. Zraven tega je organizacija AFŽ prevzela obvezo, da bo za tiste otroke, ki niso imeli možnosti iti v kolonije ali taborenja, organizirala dnevna letovanja. To akcijo je vzela najbolj resno organizacija AFŽ v Tržiču. Sestavila je pripravljalni odbor in vanj vključila zastopnike raznih podjetij. Za letovanja so izbrali primeren kraj pri Sv. Katarini nad Tržičem, kjer je prostora za 130 otrok. Preskrbljeni so s hrano, pa tudi na zabavo in razvedrilo niso pozabili, tako da preživljajo prav vesele in breskrbne dni počitnic. Po zgledu AFŽ iz Tržiča pa bi tudi drugod lahko svojim otrokom pripravili podobno veselje.

BESNIČANI SO SE IZKAZALI TUDI LETOS

Besnica pri Kranju slovi nekaj let po dobrih zbiralcih gozdnih sadežev, posebno gob in borovnic. Te so letos v okoliških gozdovih dobro obrodile.

Odkupovalci so prišli ponje popoldne s kamionim, toda vrnili so se šele naslednjega dne ob treh zjutraj. Besničani so se tudi letos izkazali, saj so v dveh dneh nabrali okrog 5000 kg borovnic.

KOLORADSKI HROŠČ V SELŠKI DOLINI

Do nedavnega v Selški dolini o koloradskem hrošču ni bilo slišati. Kljub brezkrbnosti pa so pred nekaj tedni kmetje v Selcih in Dolenji vasi le našli hrošča. Krajevni ljudski odbori so zahtevali takojšen in reden tedenski pregled krompirišč. Pokazalo se je, da je koloradski hrošč zašel že v vso dolino. Našli so ga v vaseh od Škofje Loke do Sorice in Davče.

Ugotovitev, da je koloradski hrošč v vsej Selški dolini, je vsekakor pretresljiva, vendar ni tako huda. Zanimivo je namreč, da so hrošča našli samo ob cestah, v vsaki vasi le na 3—4 njivah. V nekaj krajih so se že zaredile ličinke, v veliki večini pa še ne, niti ni bilo na nobeni njivi hroščev v večji množini. Na mnogih komaj en sam. Splošno mnenje v dolini je, da je bil hrošč namenoma in zlohotno odvržen.

Ob rednem pregledu in budnosti krajevnih ljudskih odborov kakor kmetov so bili hrošči polovljeni. Pregledi so še redni; v zadnjem tednu ni bilo več slišati o najdbi hroščev.

Upamo, da smo prišli stvari ob pravem času na sled.

V Škofji Loki je zgleden šolski internat

V Škofji Loki je internat za dijake, kakor jih imamo po vsej državi. Poznamo tudi druge internate in podobne ustanove, vendar mislim, da je škofjeloški eden izmed najlepše urejenih. Zasluge za to ima upravnik Ivan Bauman, ki ga je z veliko požrtvovalnostjo spravil na sedanjo visoko stopnjo. Pred njegovim prihodom je bil internat precej zapuščen.

Vsak prostor je zgledno čist in urejen, opravo pa skrbno čuvajo, da se ne pokvari. Dvorišče in vsak kotiček v parku, sadovnjaku in vrtu je negovan. V parku in sadovnjaku so na prikladnih krajih klopice, kjer se dijaki posamezno in v skupinah učijo v tistem času, ko niso v učilnicah, ne da bi drug drugega motili.

Prav lepo je videti, kako je v tem internatu vse snažno, kako so gojenci dobro vzgojeni, kako vlada med njimi sloga in medsebojno tovarištvo, kako se marljivo učijo. Na vsakem koraku vidiš, kako se z roditeljsko ljubeznijo zavzemata za svoje gojence upravnik in njegova žena Pavla.

Sadovnjak je vzorno urejen, vsako drevo je očiščeno. Dokler sadje ni zrelo, se ga nihče ne dotika, potem pa ga skrbno obrerejo, uporabijo deloma za prehrano gojencev, deloma ga posušijo in ga čez zimo uporabljajo za kompot. Še letos v maju so imeli presna jabolka. Ker imajo svoj zelenjadni vrt, internat sam krije svoje potrebe, zraven pa ima še nekaj presežka, ki ga lahko proda gostinskim podjetjem. Čeprav je zelenjadni vrt majhen, prinaša, ker je sistematično obdelan, precejšnje koristi. Gojenci tudi delajo na tem vrtu, kar jim bo pozneje gotovo koristilo v življenju. Pri delu v parku, sadovnjaku in na vrtu se gojenci marsikaj naučijo, vse delo se opravlja z veseljem in ljubeznijo.

Imam že 55 let in sem videl precej sveta, dobrih in slabih stvari, podobnih internatov in ustanov, toda nisem še videl upravnika, kakršen je Ivan Bauman. Stalno je na nogah in bdi nad gojenci, nepretrgoma obiskuje vse prostore, kuhinjo, skladišče, učinilce, vrt, pomaga gojencem pri učenju, se igra z njimi in oni ga spoštujejo. Ko je v internatu že vse tiho, upravnik še dolgo dela v pisarni. Ne pozna počitka niti ob nedeljah in praznikih. Skupaj z ženo pa skrbiti tudi za 4 svoje otroke, ki jih prav tako lepo vzgajata.

Vse to navajam zato, da bi služilo kot vzgled ostalim. Če bi vsak naš državljan tako upravljal svoje dolžnosti, kot jih opravlja upravnik Ivan Bauman in njegova žena Pavla, sem prepričan, da bi naša domovina že sedaj bila podobna cvetočemu vrtu, v katerem se vsak dobro počuti.

D. M.

Posebni denarni boni

NAMESTO INDUSTRIJSKIH NAKAZNIC IN KMEČKIH BONOV

Sistem denarnih bonov, ki smo ga nedavno uvedli na mesto odrezkov živilskih nakaznic za nakup mesa in mleka, sedaj uvajamo tudi namesto industrijskih nakaznic in kmečkih bonov. Ugodnosti pri nakupu in zneski ostanejo nespremenjeni, pač pa bo poslovanje v trgovinah zelo olajšano, ker ne bo treba striči odrezkov in jih nato lepiti zaradi obračunavanja.

Predsednik Zveznega sveta za blagovni promet je predpisal pravilnik o industrijskih in odkupnih bonih, ki se uvajajo namesto dosedanjih industrijskih potrošniških nakaznic in bonov za vezano trgovino (kmečkih bonov). Po tem pravilniku bodo potrošniki zagotovljene preskrbe namesto industrijskih potrošniških nakaznic dobivali za enako vrednost industrijske bone, ki se glasijo na določene denarne zneske. S temi industrijskimi boni lahko kupujejo potrošniki industrijsko blago v prosti prodaji s popustom (80%) tako, kakor so doslej kupovali na odrezke industrijskih nakaznic. Tudi te bone bodo potrošniki dobivali tromesečno za nazaj. Dosedanji kuponi iz industrijskih potrošniških nakaznic bodo veljali do 31. avgusta, nato pa si bo vsakdo lahko zamenjal še neizkoriščene kupone za nove industrijske bone.

Prav tako bodo kmetje odslej namesto bonov za vezano trgovino dobivali odkupne bone, glaseče se na določene denarne zneske. Tudi na te bone bodo lahko kupovali industrijsko blago s popustom (65%) kakor doslej na bone za vezano trgovino. Stari boni veljajo še do 31. avgusta, nakar bodo zamenjani. Te odkupne bone bodo izdajale kmetom in zadrugam odkupne postaje in podružnice odkupnih podjetij za odkupljene kmetijske pridelke.

DROBNE VAŽNE VESTI

Žetev se je začela povsod. V Vojvodini, Srbiji, Makedoniji in Dalmaciji so ječmen že poželi. Pšenico že žanjejo v Vojvodini in v velikem delu Hrvatske in Srbije, kakor tudi v južnih krajih našega Primorja. Letošnja žetev je bogata in obeta znižanje cen, kar se že opaža na prostem trgu.

Izvršitev programa pomoči iz ZDA se bliža koncu. Kakor je znano, smo dobili od Amerike pomoč v prehrambenih artiklih v vrednosti 70 milijonov dolarjev. Prevoz je izvršilo 93 ladij, od katerih je bilo 61 tujih; te so prepeljale 24.000 vagonov blaga. 33 naših ladij pa je prepeljalo okoli 18.000 vagonov stvari. Okrog 10.000 vagonov hrane pa je prepeljala železnica iz raznih evropskih držav.

Edvard Kardelj je sprejel te dni dr. Roberta Ulricha, ki mu je predal poverilnice. Ulrich je imenovan za političnega predstavnika Zvezne republike Nemčije v Jugoslaviji.

Predsednik Vrhovnega sodišča ZDA Douglas, ki se je te dni mudil na obisku v Jugoslaviji, je odpotoval nazaj v Ameriko.

Ob 10 obletnici vstaje srbskega ljudstva je Prezidij skupščine FLRJ za junaško zadržanje in za zasluge na predlog tovariša Tita odlikoval z redom Narodnega heroja 16 borcev NOV iz Srbije.

15 smrtnih žrtev letalske nesreče. V planinskem predelu Gorskega Kotora se je ponesrečilo letalo „QAC", ki zdržuje promet med Zagrebom in Reko. Nesreča je prišla zaradi naglega poslabšanja meteoroloških prilik. Posadka in potniki so se smrtno ponesrečili.

V Čirčah uspešno deluje šola učencev v gospodarstvu

Mlekarska šola je dvoletna, ravnatelj je tov. ing. Lasič. Obiskuje jo 51 učencev iz raznih krajev naše države. Šola ima vzorno urejen internat. Ima tudi lastno knjižnico. V čitalnici ob prostem času učenci berejo, šahirajo itd. Nekateri pa igrajo nogomet in odbojko na travniku poleg šole. Seveda gojijo tudi fizkulturo.

Mladinski aktiv mlekarske šole je najboljši po svojih učnih uspehih. Izmed 51 učencev samo eden ni izdelal razreda. Člani mladinskega aktiva so zelo agilni ter se izživljajo v kulturnem, fizkulturnem in športnem delu, šahu, v strokovnih krožkih in udarniškem delu. Učenci imajo redno politične sestanke. Na šoli je tudi mešani pevski zbor, ki ga vodi šolski upravitelj. Zbor šteje okrog 30 pevcev — učencev. Ni lahka stvar, izbrati in sestaviti pevski zbor iz 51 učencev, ki so razne narodnosti in poleg tega še nekateri z dvomljivim posluhom. Vsako leto je treba sestaviti nov zbor in pričeti s poukom petja od začetka. Vendar pa kljub težavam pevski zbor lepo napreduje in je s svojimi nastopi pokazal, da je najboljši med zbori tukajšnjih šol v gospodarstvu.

Tudi fizkulturna točka učenk mlekarske šole je na akademiji odlično uspela. Na fizkulturni prireditvi pa so odnesli učenci 3 diplome. Odlično so bili tud ocenjeni razstavljeni izdelki na razstavi učencev v gospodarstvu.

Mlekarska šola je zaključila šolsko leto 24. junija z zaključno proslavo, z razdelitvijo spričeval in nagrad. V dneh od 26. do 30. junija so absolventi mlekarske šole priredili izlet v Bohinj, kjer so prebili nekaj dni v krasni naravi. 2. julija pa je odšla skupina absolventov na mladinsko progo.

V resnici lahko imenujemo mlekarsko šolo naš ponos, kar naj bo v zadoščenje tov. ravnatelju in vsem tov. predavateljem, ki so dali vse svoje sile za pravilno vzgojo svojih učencev.

Š. M.

PERZIJA V OSPREDJU

Že več tednov beremo poročila o petrolejskem sporu med Anglijo in perzijsko vlado. Angleži so vložili ogromno denarja v naprave za izkoriščanje petrolejskih vrelcev v Perziji. Seveda so se jim stroški, ki so jih pri tem imeli, bogato izplačali. Nova perzijska vlada pa je nedavno izdala zakon o podržavljenju petrolejske industrije. Seveda so bili pri tem Angleži močno prizadeti: najprej gospodarsko, zaradi izgube velikih dohodkov in pa zaradi petroleja, ki je danes v veliki mednarodni napetosti med najpomembnejšimi strateškimi surovinami.

Še pred nekaj desetletji je bil arabski svet na Bližjem vzhodu skoraj nedotaknjen in varen pred tehničnim napredkom zahoda.

Odkritje petrolejskih vrelcev na področju Perzijskega zaliva je prineslo temeljite spremembe za tamkajšnje razmere. V petroleju speče sile so iz puščavske pokrajine pričarale cela mesta in ustvarile čudovita dela tehnike za pridobivanje petroleja: brezštevilna vrtalnih stolpov, na desettisoče petrolejskih tankov, najbolj sodobne in zamotane rafinerijske naprave, vse to je bilo postavljeno v razmeroma kratki dobi. Petrolejski vodi (Pipelines jih imenujejo Angleži) so napeljani na tisoče kilometrov skozi puščavo. Vsa ta velika ureditve petrolejske industrije je delo Anglosaksoncev, ki so edini imeli za to dovolj tehničnih in denarnih sredstev.

Petrolejska področja na Bližnjem vzhodu — Arabija — Irak — in Perzija — skrivajo nezaslišne zaloge petroleja: njihove petrolejske zaloge obsegajo skoraj polovico vseh svetovnih petrolejskih zalog. Arabske države že danes dobavljajo približno 17% svetovne proizvodnje in skoraj krijejo vse potrebe zahodne Evrope vključno Veliko Britanijo. Poleg tega pa proizvodnja iz leta v leto hitreje narašča. Petrolejsko mesto Abadan, ki ga je zgradila angloiranska petrolejska družba (Anglo-Iranian Oil Company"), ima največje in najmodernejše rafinerije na svetu, ki predelajo letno okoli 24 milijonov ton petroleja. Abadan je zvezan s petrolejskimi polji v južni Perziji. Petrolejski vodi „Pipelines" so napeljani skozi težko, gorato pokrajino. Naslednja središča za pridobivanje petroleja so Kermanshah v Perziji, Kirku v Iraku — tu je izhodišče številnih petrolejskih vodov do Sredozemlja. — otoki Bahre v Perzijskem zalivu, Kweit in Abqaik v Arabiji — petrolej odtod dovajajo po 1700 km dolgih „Pipelines" do Sidona na obali Sredozemskega morja. Za te petrolejske vode so potrošili milijarde denarja.

Petrolej je pomembna surovina za delo v miru, za industrijo, predvsem pa je nepogrešljiv v moderni vojni. Bližnji vzhod igra prav zaradi tega veliko vlogo v sedanji vojni napetosti, v sedanji hladni vojni med zahodom in vzhodom.

Gorenjska muha

Naš novi letni kino ciganske 'ma navade,
komaj je bil otvorjen, že pika nanj'ga pade.
Poseben „ofer" plačaš za muziko in ples!
Kar s krožniki „fehtar'jo" — grdo je,
al' ni res?

Dobili spet smo trgovino nove sorte,
jo „Bučar" je odprl, prodaja zopet torte.
So drobne, drage, Vam povem,
čeprav sem muha, tri pojem...

Pajer mlajši je pa brez kulture,
zdravnika hruli, skoraj psuje,
četudi druz'ga ni, kot domišljav otrok,
'ma menda 3 gimnazije, pa jezik dolg,
širok.

Za konjski šport imamo „Borca",
iz svojih konj se dela norca,
4 dni so tešč, brez zdroba in oćvirka,
kaj pravite, le kakšna bo ta „dirka"?

Tesarski mojster S. iz Huj, je v Voglje
šel gradit,
je znan, da prav rad dela, za žep in za
procvit.
Mu zadruga je dala v pomoč kar 20 ljudi,
drži jih, kar brez dela, pa žito nam zori!

Stražišče je še vedno dolga vas.
Po regulaciji ostal naj to zelen bi pas.
Še „koloradarja" lovimo brez nervoze,
Šmarjetno žrejo pa — stražiške koze.

V Poljanah je sestanek Fronte bil
najavljen,
od okraja pa program tud' ves pripravljen
le en se človek sestanku je odzval,
odborniki pa z jagri so pili in plesál...

Gorenjska muha

PRED 100-LETNICO ROJSTVA *Ivana Tavčarja*

Letos v zvezi 400-letnice slov. knjige se vsa kulturna javnost in ves slovenski narod spominjata zgodovinskega dogodka, ko je veliki Raščičan Primož Trubar s svojoma prvima dvema tiskoma, Abecednikom in Katekizmom, postavil temeljni kamen slovenski književnosti. Kakor je znano, so v teku razne akcije in priprave za proslavitev tega velikega kulturnega praznika. Česar Slovenci nismo smeli izkazati očetu naše književnosti in kulture ob štiristoletnici njegovega rojstva l. 1908., ker taka manifestacija ni bila povolji takratnim našim političnim gospodarjem, bomo to storili danes v svobodni domovini ob enakem jubileju slovenske knjige, ob jubileju Trubarjeve tiskane besede „usem Slouencom".

Štiristo let je, odkar je slovenski narod tudi s književnostjo stopil v krog ostalih narodov, odkar se je pričela pisati kronika slovenske kulturne zgodovine. V njo si je ljudstvo zaznamovalo važnejše dogodke in si na tretji četrtini prehojene poti vpisalo znamenje rojstva enega klasikov slovenske literature, pisatelja Ivana Tavčarja. Letos 28. avgusta bo preteklo 100 let od njegovega rojstva.

Tavčar, rojen romantik, živeč v dobi realizma, čigar dela predstavljajo nekako vez med obema literarnima tokovoma, je bil rojen v Poljanah nad Škofjo Loko. Te svoje domače kraje in njihov slikoviti svet je do konca svojega življenja ljubil z vso srčno silo, ki ga je tudi pomeščanjenega nezadržno vlekla nazaj v loško pogorje, in prav iz te ljubezni so se rodila njegova najboljša in najpomembnejša dela, ki so postala last širokih ljudskih množic. Njegov bujni temperament ga je vodil v najrazličnejša doživetja, ki so klesala njegov lik, ne samo kot pisatelja, marveč tudi kot gospodarstvenika in vodilnega politika stranke enega razreda, kjer idealnost prerašča koristoljubje, — vendar ga je zdravi prirodni duh rojenega kmečkega sinu privedel nazaj med preprosto ljudstvo njegovega rojstnega kraja, kateremu je v svojih zadnjih delih zapel najveličastnejši slavospev ljubečega srca. Tavčar je bil pomeščanjenec, osrednja osebnost slovenskega liberalizma v vsem njegovem razvoju od progresivnosti do reakcionarnosti, kar je izpovedal tudi v nekaterih delih, vendar vedno le pomeščanjeni kmet, ki ni nikdar pozabil svoje rojstne doline. Če nekatera njegova dela izražajo pesimizem, če so polna bolne sentimentalnosti in se skoraj obvezno končujejo s temnimi občutki in smrtjo, se njegov pripovedni žar vseeno vedno najbolje počuti v realističnih podobah iz življenja preprostega človeka, v opisovanju pehanja in trpljenja rojakov Poljančev.

Ljudje iz loškega pogorja so si Tavčarja v njegovih delih osvojili, so ponosni nanj in ga ljubijo. Hvaležni so mu, da jim je v svojih povestih postavil trajen spomin življenja njihovih prednikov, zato se hočejo s spoštovanjem pokloniti njegovemu spominu in se mu častno oddolžiti. V ta namen je bil kmalu spomladi v Škofji Loki sestavljen pripravljalni odbor za proslavo 100-letnice rojstva pisatelja dr. Ivana Tavčarja, v katerem so zbrani škofjeloški kulturno prosvetni delavci z namenom, da pripravijo čim dostojnejšo proslavitev. Za pokrovitelja proslave si je odbor pridobil predsednika Prezidija Ljudske skupščine LRS Josipa Vidmarja, v reprezentativnem odboru pa so poleg ministra predsednika Sveta za znanost in kulturo LRS Borisa Ziherla zastopani predstavniki oblastnih, političnih in prosvetnih forumov, Društva slovenskih književnikov in Slavističnega društva. Poleg omenjenih so obljubile in že izkazujejo odboru pomoč vse množične organizacije, zvezo pa ima tudi s Poljanci, ki se v prijateljskem sodelovanju enako pripravljajo na obletnico.

Program proslave se bo v Škofji Loki odvijal celotedensko v dneh od 25. avgusta do 2. septembra, medtem ko bo proslava v Poljanah v nedeljo 26. avgusta. Tavčarjev teden bo izpolnjen s predstavami dramatizirane Tavčarjeve „Visoške kronike", s predavanjem o pisatelju, recitacijskim nastopom književnikov, koncertom in razstavo Tavčarjevih leposlovnih tekstov v mestni ljudski knjižnici, Poljanci pa pripravljajo uprizoritev Tavčarjevega „Cvetja v jeseni". Glavni poudarek bo poleg slavnosti ob rojstnem domu na obeh uprizoritvah zadnjih in najboljših Tavčarjevih del, od katerih je eno značilno predvsem za ožji del poljanske doline okoli Blegaša, drugo pa za škofjeloški okoliš kot celoto. Uprizoritvi bosta zajeli veliko število sodelujočih. Poljancem bodo pomagali celo igralci iz bližnjih gorskih vasi, v Škofji Loki pa so se združili v delu prosvetni delavci vseh kulturnih društev in skupin iz mesta in bližnje okolice.

Poleg praznovanja v Poljanah in Škofji Loki se bodo spomnile 100-letnice Tavčarjevega rojstva tudi slovenske založbe, ki bodo v tej zvezi izdale sledeče Tavčarjeve spise: Državna založba Slovenije prvi zvezek Zbranega dela, Mladinska knjiga „Visoško kroniko" in Kmečka knjiga „V Zali" in „Kuzovce". Društvo slovenskih književnikov pa bo oskrbelo pisateljevo rojstno hišo s spominsko knjigo in žigom.

Morda se še kje kdo pripravlja na proslavitev Tavčarjevega rojstnega dne, vendar odbor o tem doslej še ni informiran. Že same gornje priprave, ki so samoniklo zrasle ob samoiniciativnosti kulturno prosvetnih delavcev škofjeloškega okoliša in v spoštovanju do spomina umrlega pisatelja-rojaka, pa dajejo slutiti, da bo 100-letnica Tavčarjevega rojstva dostojno počaščena.

-BrB-

Izšla je prva številka tednika „Ljudska pravica" na osmih straneh enakega formata, kakršnega je imel doslej list kot dnevnik. Slovenija, ki do sedaj ni imela političnega tednika, ki bi v publicistični obliki in obsegu obravnaval vsa pereča vprašanja sedanjosti, je s tem zamašil to vrzel.

NOVE KNJIGE IN REVIJE

Prejeli smo:

„Teze za diskusijo o organizaciji in delu ljudskih odborov". Izdal Svet vlade LRS za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti. Strani 70. Ljubljana.

Anton Flego: „Oskrbovanje sadnega drevja". Izdala založba kmečke knjige (Strokovna knjižnica). Strani 176. Ljubljana 1951.

„Socialistično kmetijstvo" št. 2. Izdaja „Kmečka knjiga". Ljubljana 1951.

„Sadjarstvo, vinarstvo, vrtnarstvo". št. 6 do 7. Izdaja „Kmečka knjiga". Ljubljana 1951.

„Živinorejec" št. 3—4. Izdaja „Kmečka knjiga". Ljubljana 1951.

Uredništvo „Gor. glasa" ima naprodaj samo še nekaj izvodov nove knjige: „PREPROSTO ŽIVLJENJE", redko dobre zbirke pesmi in proze šestih avtorjev. Kdor si jo želi kupiti naj pohiti! Cena knjigi je 100 dinarjev.

„Stalna umetnostna razstava" v Ljubljani, ki je v treh dvoranah Moderne galerije, nam prikazuje razvoj slovenskega slikarstva od zadnjih del naših impresionistov do današnjih ustvaritev sodobnih umetnikov. Iz razstave so izvzete čisto impresionistična dela naših največjih slikarjev: Jakopiča, Groharja, Jame in Sternena, postavljena pa so njih kasnejša dela, v katerih so že začeli hoditi nova pota. Zato je največ del Jakopiča in Sternena, manj Jame, Groharjevo pa samo eno (kar pa je vsekakor premalo, da zajamemo Groharjevo veličino). Od poznejših slikarjev je lepo zastopan Fran Tratnik s starejšimi in mlajšimi svojimi deli, France in Tone Kralj, Veno Pilon in s svojimi prvimi deli Nande in Drago Vidmar. Od poznejših slikarjev imajo tu svoja dela: B. Jakac, France Pavlovec, G. A. Kos — pa tudi mlajši: Miha Maleš, Stane Kregar, Maksim Sedej, France Mihelič, Marij Pregelj, Gabrijel Stupica in drugi. Razstava seveda ni popolna. Ko bi imela Stalna umetnostna razstava večje prostore ali celo svoje razstavno poslopje, kar bi bilo želeti in če bi dobila v svojo last tudi dela, skrita našim očem po privatnih stenah, bi mogli razstavo dopolniti, jo razširiti in dati prav vsakemu umetniku toliko mesta, kolikor ga mora imeti, da vzraste med nami v vsej svoji umetniški popolnosti. Vendar pa je ta razstava korak naprej, saj dopolnjuje našo Narodno galerijo, ki je odprta vsakomur, ki želi spoznati upodabljajoča dela naših velikih umetnikov.

PRISPEVKI ZA KULTURNI DOM V TRSTU

Sindikalna podružnica zdravstvenih delavcev na Golniku in bolniki so darovali 12.643 din, II. teren Planina v Kranju 3.235 din, delavski svet Pletenine v Kranju 20.000 din, delavski svet tovarne Sava 50.000 din, sind. podružnica Iskra 14.500 din, I. drž. gimnazija v Kranju 16.723 din, II. drž. gimn. v Kranju 12.536 din, teren Kalvarija v Kranju 5.455 din —

GREL NZE

Tam, kjer sonce zahaja...

6

Premišljala je.

„Nič drugega?" je skoro razočarano vprašal Rock.

„Ne, v tem trenutku ne želim ničesar drugega — vsaj od vas ne!", mu je odgovorila z nekakšnim skrivnostnim, odbijajočim smehljajem.

V manufakturnem oddelku je Rock zašel v neprijetno zagato; ničesar ni mogel najti. Mlada dama je mirno sama stopila k policam in je s prstom kazala na napise predalov.

„Kaj — ali ne znate brati?" je vprašala globoko začudeno.

„Kaj ne bi znal?", je užaljeno odgovoril Trueman. „Polnih osem let sem hodil v šolo — to je štiri več kot večina kovbojev..."

„Tako?... Potem pa naj vam vrnejo šolnino!... In, kaj pa delate tu, če ste kovboj?"

„Eh — pred kratkim sem presedlal", je brž odgovoril Rock.

„Pokažite mi gumbe! Ne — tiste v beli škatljici!... Hvala!"

In ko se je sklonila nad nje, da bi izbrala prave, se je Trueman spet zbral. Občudoval je predrzne kodrčke, ki so uhajali izpod čepice, lepo ustvarjena ušeska, čudoviti beli vrat in mehko prožnost njenih lic.

„Je to bisernica?", je vprašala in pokazala gumb, ki ga je imela na dlani.

„Jasno, da je bisernica!" je zasanjano odgovoril, mislil pa je na njeno lice. Njena opajajoča bližina ga je popolnoma omamila.

„Mislila sem, da je koščen —"

„A tako — vi govorite o gumbih?... Seveda bo koščen ali rožén ali kakršenkoli", je odgovoril in se je tako nizko sklonil k njej, da ga je po obrazu pobožal njen koder. Opazila je to in se je odmaknila.

„Če pa želite biserne gumbe, vam, jasno, lahko postrežem tudi z njimi", je rekel ves navdušen.

„Hvala lepa — bom že sama pogledala. Toda prinesite mi vendar že sukanec!"

Pa, tudi tega je morala sama poiskati, kajti Trueman ni našel ničesar. Ko pa se je čudil nad tem, da se ona tako dobro spozna v prodajalni, mu je smeje povedala, da je Solu Winterju pomagala prodajat ob zadnjem letnem semenjskem tednu.

„Potemtakem ste z Winterjem prijatelja?", je vprašal Rock.

„Seveda — in že dolgo časa!"

„To je pa čudovito — tudi jaz sem dober njegov prijatelj."

„Se mi je kar zdelo — ker bi vas drugače ne vzel v svojo trgovinico", mu je odgovorila nagajivo.

„Mislite, kajne, ker sem tako strašno neumen postrežnik?"

Zasmejala se je na ves glas. Nenadoma pa je pretrgala pogovor in mrzlo zahtevala, naj ji pokaže katun. Na srečo je bila roba na takem mestu, da jo je Rock takoj odkril in je privlekel nekaj zavojev s police.

„Če vidim katun, se zmeraj spomnim špasne zgodbe, ki sem jo doživel v Coloradu", je vneto pravil, medtem ko je odvijal blago. „V Gumisonu, ki je kar luštkano mestece, je bil tržni dan. Sobota je bila in vsa okolica je bila na nogah. Ulice so migljale konj, voz in vozil. — In tedaj sem kupil zavoj rdečega katuna, postavil sem ga na tla, začetni konček privezal na sedišče in odjahal. V nekaj minutah je bilo vse mesto po koncu. Kot divji so se ljudje pretepali za robo, jaz sem se pa nasmejal, da bi kmalu počil od..."

„Prosim, odrežite mi deset metrov od tegale tu!", je ukazala nejevoljno, skoro neusmiljeno.

Z vsemi križi in težavami je ves pobit izpolnil njeno naročilo — toda tako počasi, da je postala nestrpna. Nato je zahtevala še posebno vrsto podloge, o kateri še nikdar v svojem življenju Rock niti slišal ni in ki si jo je morala na zadnje tudi sama poiskati.

„Koliko naj odmerim?", je vprašal, ko je blago le že končno ležalo na mizi.

„Pet metrov. — Toda režite, prosim, z režo ob niti!"

„Jasno — seveda z režo ob niti", je ves obupan govoril, ker ni imel niti najmanjšega pojma, kaj naj bi to pomenilo, in je začel odmerjati.

„Za božjo voljo, nehajte!" ga je prekinila. „Saj potrebujem le pet metrov — ne pet kilometrov!"

Toda Trueman je mirne duše meril dalje.

„Toda tega je vendar preveč!" je prestrašeno zaklicala.

„Tako, tu je pet metrov — čisto točno!" ji je zagotovil in se je spravil, da bi blago odrezal.

„Mili bog, vse boste pokvarili — tako vendar ne gre!"

„Toda rekli ste: z režo —"

„Dajte sem, gospod komi!"

Bila je očividno pri kraju s svojo potrpežljivostjo, kajti odrinila ga je, vzela velike škarje in z njimi zdrknila skozi tkanino.

„Oprostite moji nespretnosti, gospodična komi!" je rekel Rock razdražen. „Po navadi nisem tako bebast, toda — V svojem življenju namreč še nisem videl dekleta kot ste vi."

Ošinila ga je s pogledom, ki pa ni povedal niti da je jezna, niti da ni. Njena lica pa so narahlo zardela. S tem pa se je Rock opogumil in nadaljeval:

„Svoj živ dan nisem bil trgovski pomočnik, doma sem le na sedlu. Moji tovariši bi popokali od smeha, če bi me videli tu... Pišem se Trueman Rock in sem star prijatelj Sola Winterja?"

„Truman Rock?" je ponovila za njim zmedeno in ga je vprašujoče pogledala. Jasno je bilo, da ji ime ni nepoznano. — Rock pa ni mogel razpoznati, ali v dobrem ali v slabem smislu.

TEDENSKA KRONIKA

Eh, ta šmentana paprika. V ponedeljek so organi LM prijeli na kranjskem trgu znanega prekupčevalca Vidakovič Sima iz juga naše države. Zalotili so ga, ko je hotel spraviti v promet „lastni" produkt paprike, ki ji je dodal kuruzne moke in rdečih barvil. Vse to delo je opravljal v hotelu Evropi, kjer se je nastanil. To mešanico svoje „novotarije" je prodajal kot pravo papriko po en kozarček 50—60 din. Kranjskim gospodinjam je s tem prizadel nemajhno skrb; priporočati je, naj ne uporabljajo takšne paprike, ker bo prodajalca že oblast za njegovo goljufijo dobro „zapapricirala".

V Kokri se je utopil 3 letni otrok. Pretekli četrtek ob 19. uri sta šest letna Gorjančeva hčerka in 3 letni Šorli Matko iz Primskovega odšla čez Kokro, da obiščeta Šorlijevega strica.

Mesto, kjer sta hotela čez reko, je bilo za otroka precej nevarno; voda je izpodnesla tla malemu Matkotu, ki se je utopil, dekletce pa se je komaj rešilo. Ta primer opozarja, da je treba poostriti nadzorstvo staršev nad otroci, posebno ob rekah in cestah.

Obisk v Iskri. V nedeljo 8. t. m. je v spremstvu 6 zadružnikov iz KDZ „Arja vas" prišlo 25 otrok zadružnikov, ki so si dopoldne ogledali tovarno „Iskro", industrijsko šolo in otroške jasli. Popoldne jim je uprava priredila kosilo, popoldne so v kino dvorani gledali film, na fizkulturnem igrišču pa tekmo odbojkašev.

Počitniška kolonija tržaških otrok v Kranju. Pretekli teden je prišlo v Kranj okrog 200 tržaških otrok, večinoma socialno šibkejših slovenskih staršev, ki bodo prebili svoje počitnice med nami. Otroci so razdeljeni v dve skupini: ena stanuje v mladinskem domu, druga pa v desnem krilu osnovne šole. Vsi se počutijo dobro in se vesele prijetne spremembe pod gorskim zrakom v svobodni domovini.

Cenenih cigaret zopet dovolj. V ponedeljek so dobili trafikanti v Kranju zopet dovolj cenenih cigaret, tako da ni dolgih vrst. Zdi se, da je končno rešeno vprašanje, kako ugoditi večini kadilcev, kajti podjetje „Tobak" je sklenilo, da bo odslej v razprodaji 72% cenejših cigaret, a le 28% dražjih vrst.

SPOMINSKI DNEVI

14. julija 1789. Začetek velike francoske revolucije.
15. julija 1945. Prvi kogres OF v Ljubljani.
16. julija 1942. Velika sovražnikova ofenziva proti partizanom na Gorenjskem.
17. julija 1941. Prvi sestanek vojaških zastopnikov kranjskega in jeseniškega okrajnega komiteja z namenom, da se ustanove partizanske čete.
18. in 19. julija 1944. — Uničena belogardistična postojanka v Hotavljah.

DEŽURNA SLUŽBA

Od 14. julija dalje skozi ves teden ima dežurno službo pri Svetu za zdravstvo mesta Kranja in Kranj-okolice dr. Bežek Josip, tel. 353. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure. Po tej uri bo dežurni zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

kino

Letni kino „Partizan" Kranj: 17. do 19. amer. film „Brzojav na zapad".

„Svoboda" Stražišče: 13. do 16. angleški film „Pot do plemstva".

Škofja Loka: 13. do 15. angleški film „Daj nam danes".

Tržič: 13. do 15. slov. film „Trst"; 18. in 19. angleški film „Brata".

Nove družine

Na dan 7. t. m. so se v Kranju poročili: Filipovič Grčič Josip in Žagar Marija, Kranj; Pucelj Stanislav in Lesjak Katarina, Kranj; Šuštaršič Jaromir in Leber Štefanija, Kranj; Dolinar Alojz in Čatovič Emilija, Pristava ter Potočnik Janez in Marinšek Franjica, Zabrekve.

GLEDALIŠČE

GORENJSKI VESELI TEATER SE PRIPRAVLJA NA PREMIERO

Gorenjski veseli teater je pričel z delom in že julija bo prva predstava. Ker je gledališče gorenjsko, bo obiskalo tudi sleherni kraj v tem lepem kosu slovenske zemlje: med prvimi Jesenice, Bohinj, Bled, Tržič itd. Po razgovorih, ki so jih imeli člani zabavnega gledališča z ljudmi, ki imajo zanimanje za vesele predstave, so izpolnili prvi program še z nekaterimi točkami.

Nekaj je posebno važno pri delu Gorenjskega veselega teatra, namreč to, da vsi, ki nameravajo obiskati prvi program, tudi dejansko sami pomagajo. Kdorkoli ima kakšen prizor, skeč ali enodejanko, ki misli, da bi bila aktualna, naj jo pošlje gledališču. Še posebno važno pa je, da pošljejo svoje želje za izbiro pesmi po željah, ki bi sami radi čuli ali jih darovali svojcem za rojstne dneve, godove, hvaležnosti itd., prav tako kakor v radiu. Tudi ti naj pošljejo pisma na Gorenjski veseli teater v Kranju. Ker pa pevci novoustanovljenega gledališča nimajo naštudiranih vseh pesmi, ki bi jih kdo želel (saj še celo radio nima vseh plošč, ki jih poslušalci žele), naj se pri izbiri omeje.

FIZKULTURA IN SPORT

TEKMOVANJE LOČANOV V POČASTITEV DNEVA VSTAJE

V počastitev praznika vstaje so se športniki Škofje Loke že v nedeljo pomerili v raznih tekmovanjih.

Dopoldne je bil odigran dvoboj med Garnizonom in Ločanom v namiznem tenisu. Zmagali so z visokim rezultatom 7:3 mladi, dobri igralci Ločana. V šahovskem dvoboju Garnizon : Ločan je bil rezultat neodločen. Popoldan je bil na sporedu nogomet. Pomerili so se mladinci Garnizona in mladinci Ločana, rezultat 6:3 za Garnizon. Za glavno tekmo, ki je bila popoldan ob 17. uri pa je vladalo največje zanimanje, ker je bila to borba med spomladanskim prvakom II. republiške lige in Ločanom, ki je zasedel II. mesto. Rezultat te tekme je bil Sloga : Ločan 2:2 (2:1). Igra je bila lepa, borbena in napeta in v pravem pomenu prijateljska.

V Škofji Loki delajo vedno skupno JA in TD Ločan in tako imajo tudi skupne proslave v počastitev JA. Velika je pomoč JA pri gradnji koče na Lubniku.

Komandantu in vsem sodelavcem iz vojske se planinsko društvo zahvaljuje za pomoč. Prav tako tudi vsem sindikatom in ostalim, ki sodelujejo pri gradnji koče na Lubniku.

ODRED : KOROTAN 17 : 0!?

LEP NAPREDEK ŠPORTNEGA DRUŠTVA

Pretekli torek je bil v mali dvorani Sindikalnega doma v Kranju prvi redni občni zbor sindikalnega smučarskega društva „Udarnik", ki je v enem letu svojega dela pokazalo lep napredek. Članstvo se je od ustanovitve do danes povečalo na 280 (prej 120) članov ali za 120%; na Št. Joštu so zgradili reprezentativen smučarski dom s prostovoljnim delom, v zadnjih petih tednih pa so še vanj speljali telefon iz pet km oddaljenega Stražišča. V zimski sezoni so imeli nad 10 društvenih in meddruštvenih smučarskih tekmovanj, na katerih so se posebno izkazali: član Jocif Nande, članice Zupančič Slava, Oblakova in Jamnikova; med mladinci pa Šumi Janez, Franko Matija, Križaj Peter, Gorjanc Lojze in Frelih Vinko. Na državnem prvenstvu članic v slalomu v času planiškega tedna pa si je izbojevala Zupančič Slava prvo mesto; uspešno je nastopala tudi v inozemstvu. Pri volitvah novega odbora so si za predsednika vnovič izvolili naprednega in delavnega člana tovariša Starc Rajka. Na koncu zborovanja so sprejeli delovne sklepe, med drugim to, da bodo na Gorenji Savi zgradili 30 metrsko skakalnico po navodilih ing. Bloudeka.

KONČAN JE ŠAHOVSKI TURNIR ZA PRVENSTVO KRANJA

Šahovsko društvo Kranj je 30. junija t. l. končalo turnir za prvenstvo Kranja. Od prijavljenih 11 udeležencev je zaradi službene zadržanosti odpadlo 5 igralcev, tako da se je turnirja udeležilo le 6 članov. Turnir je bil dvokrožen.

Udeleženci so se razvrstili takole: 1. Pogačnik 9 točk, 2. Ziherl 7 točk, 3. Fajon mlajši 6½ točk, 4. Komaroni 5 točk, 5. Kos 2½ točk in 6. Engelman — točk.

Ker je več članov že iz navedenega razloga odpovedalo svojo udeležbo, turnir ni imel prave vrednosti, zlasti ker ni bilo prave borbe za prvo mesto. Prijetno je presenetil mladi 16 letni Ziherl, ki je z dobro igro osvojil drugo mesto in si obenem prisvojil II. kategorijo. Tretje mesto je nepričakovano zasedel Fajon ml., ki po slabem startu verjetno ni bil več posebno razpoložen. Ostali udeleženci so bili bolj ali manj slabo pripravljeni, kar pa bodo lahko popravili na turnirju, ki bo v jeseni.

Prvi trije plasirani igralci so ob zaključku prejeli nagrade v skupni vrednosti 1800 din. Turnir je vodil tehnični vodja tov. Pesek.

Tako si je prvo mesto in naslov prvaka brez večje konkurence osvojil tov. Pogačnik.

V nedeljo 8. julija je bilo na Bledu moštveno tekmovanje v brzi igri. Med 17 moštvi je osvojil I. mesto in pokal Triglav iz Ljubljane, Kranj pa 9. mesto. Največ točk je moštvu prinesel Fajon, ki je premagal med drugimi tudi mojstrskega kandidata ing. Slokana. Kranjčani bi se gotovo bolje plasirali, če bi imeli kje trenirati. Kakor je znano so postavili šahovsko društvo na cesto. Kljub intervencijam pri oblasteh in organizacijah pa eno najmočnejših in najagilnejših šahovskih društev, ki ima preko 250 članov, nima igralnega prostora. Dnevno slišimo in čitamo, kako v socialistični Jugoslaviji država podpira šah, toda v Kranju, kakor da to ne velja. Pri nas se radi postavljamo z uspehi, češ Korotan je nogometni prvak Slovenije, Železničar je prvak v namiznem tenisu, šahisti so najboljši na Gorenjskem, toda s kakšnimi težavami se bore ljudje, ki vodijo ta društva, pa javnost le malo ve. Pritiskajo ključke, moledujejo, letajo sem in tja, pa vse zaman. Upajmo, da se bo po teh vrsticah zganila vest, in da bo predsednik stanovanjske komisije nakazal našim marljivim šahistom primeren prostor za njihovo šahovsko dejavnost.

Kranjski živilski trg

Kranj, 7. julija. Živilski trg je bil danes tako založen, da nekateri prodajalci že po osmi uri niso mogli več dobiti tržnih miz. Največ je bilo povrtnine, sadja pa bolj malo. Od tega je bilo največ borovnic, ki so jih prodajali po 20 din za liter. Gobanov je manj kakor lani (merica po 25 din), tem več pa je lisic po 20 din za liter. Češenj je zopet manj in cena je poskočila na 30 din za kg. Jagode se dobe za 20 din kilogram, a hruške so še po 50 din za kg. Na trg so pripeljali tudi že jabolka, ki jih prodajajo 40 din za kg. Cene lanskim orehom pa so 300 din za kg.

Danes je bil trg prvič založen z novim krompirjem. Največ krompirja je prodajal zadružni sklad kranjske okolice in sicer po 30 din kg, kmetje pa so ga ponujali po 30 do 40 din za kg. Povrtnine vseh vrst je na izbiro, cene so se pa začasno precej ustalile.

Čebulo prodaja zadružni sklad po 40 do 45 din za kg, a kmetje 65 do 70 din za kg. Česenj 60 din, repa sladka 10 din, kumare 40 din, solata zadružni sklad 10 din, državna posestva 12 din, kmetje pa 18—20 din za kg. Pesa 25 din, strečji fižol 50 din, grah 30 do 40 din, fižol 40 do 50 din, ohrovt 20 din, grah suh 40 din, paradižnik 70 din za kg.

Mlevski izdelki in drugo: Smetana 120 din liter, ješprenj 80 din liter, kaša 60 din liter, moka ajdova 60 din kg, moka bela 150 din kg, sir 70 din, jajca kom. 12 din, kokoši 250 din, meso suho 320 do 350 din, klobase kom. 70 din in žganje 360 din liter.

SKOZI OKO IN REŠETO

NAPRAVITE RED PRI DODELJEVANJU DENARNIH BONOV

Zadnje spremembe v sistemu garantirane preskrbe so marsikomu vzbudile upe, da bo delo krajevnih odborov olajšano, ker bodo odpadle nevšečnosti pri razdeljevanju nakaznic. Žal temu ni tako. Uvedeni so novi boni, ki imajo namen pomagati finančno šibkejšim slojem do zagotovljene preskrbe. To skrb ljudske oblasti za delavce seveda pozdravljamo. Ne zdi pa se nam prav, da teh bonov niso dodelili vsem upravičencem. Tudi tu se izvaja sistem priščipavanja, ki pa prav gotovo ni na mestu, ker so registri upravičencev že tolikokrat presejani in prekontrolirani, da ne morejo vsebovati neopravičencev.

Od dodeljevanja so bili izključeni vsi obrtniki. Za podlago znižanja pa je bilo vzeto celotno število članov obrtniških družin, neupoštevajoč pri tem, da že poprej mnogi od teh niso prejemali kart za meso in maščobo. Krajevni odbori so zato prejeli premalo bonov tudi za ostale upravičence. To je dalo povod za novo nezadovoljstvo, pritožbe in reklamacije. Te pa povzročajo nova pota, stroške in sitnosti vsem, ki imajo na odborih opravka s preskrbo. Zaradi denarnih bonov smo bili klicani že tretjič v Kranj. Tisti pa, ki nimajo dovolj krepkih komolcev, da bi prišli tretjič na vrsto, bodo morali tja še četrtič. Ni prav, da preskrba na okraju kliče naenkrat toliko ljudi, da jih ne more odpraviti do 11. ure dopoldne. Oddelek za izdajanje nakaznic pri Narodni banki, ki ima uro pomaknjeno za četrt ure naprej pred radijsko, pa odklanja izdajo kart vsakomur, ki do 12. ure po njihovi uri ne odda rekapitulacij. Nihče pri tem ne pomisli, kaj pomeni to za oddaljene krajevne odbore, Selške in Poljanske doline, Jezerskega ali Tržiča.

Ti ljudje dobivajo po 150 din potnine. Iz svojega zaslužka morajo dodajati še enkrat toliko, zato ni čudno, če protestirajo, ko morajo zaradi neprostovoljne 5 minutne zamude napraviti to pot še enkrat in izgubiti še en dan. Kako naj opravičimo visok znesek potnin pred zbori volivcev in kako naj ti razumejo, da je samo zaradi preskrbe res treba napraviti 4—5 potnin mesečno.

Odnos nekaterih bančnih uslužbencev na oddelku za preskrbo do predstavnikov odborov je vse prej kot ljudski. Prav je, da zahtevajo, da so rekapitulacije pravilne, da niso radirane in popravljene. Nerazumljivo pa je, če odklanjajo odvzem rekapitulacije, če ima v gornjem desnem oglu, ki ne nosi nobenih številk, luknjico, ki jo je predrl svinčnik pri neravni podlagi. Opažamo, daje na tem oddelku zelo neprijubljen naslov tovarišica in zato ne dobiš odgovora, dokler se ne domisliš, da imaš pred seboj gospo, ki si domišlja, da lahko z zastopniki odborov postopa na način, kot si ga je dovolila gospa Resmanova, ki je resasto odklonila izdajo bonov na rekapitulacijo, ki jo je tov. likvidatorka slučajno pozabila podpisati, preden je odšla iz urada. Da pomeni to novo potnino in izgubo novega dne, nato ni pomislila.

Vemo, da imajo uslužbenci na tem oddelku odgovorno službo in nosijo tudi veliko materialno odgovornost. Vendar želimo, da so pri svojem delu nekoliko bolj življenjsko orientirani.

Merodajne na okraju in pri Narodni banki prosimo, da takemu poslovanju napravijo konec, ker s tem ubijajo ljudem voljo do dela. Če bi se to nadaljevalo, se lahko dogodi, da bodo pri prihodnjih volitvah okrajni aktivisti zaman iskali ljudi, ki bi se bili voljni dati vpreči v tako delo.

Potočnik Franc, Hotavlje

mali oglasi

Prodam dobro ohranjen 5-cevni radijski aparat, eventuelno tudi zamenjam za motorno kolo. Tržič, Blejska 3.

Preklicujem blok štev. 15393 izdan v „Zvezdi" na ime Roblek Tončka, Bašelj 4.

Molzno kozo prodam. Naslov v upr. lista.

Spalnico, dobro ohranjeno, črno, deloma iz trdega lesa in 1200 kom. strešne opeke bobrovca — prodam. Naslov v upr. lista.

Prodam dobro ohranjen, globok otroški voziček. Na ogled pri babici, Labore 2.

Zamenjamo 3 vole za plemenske krave ali breje telice. KDZ „Reka", Brniki.

Šmid Viktor, zaposlen v tovarni „Iskra" v Kranju, izjavljam, da ne priznavam krstnega obreda svojega sina, ki je bil izveden brez moje privolitve v moji odsotnosti. S tem obveščam tudi župni urad v Kranju, da ga črta iz spiska in ne izdaja nobenih tozadevnih listin.

Plemensko telico prodam ali zamenjam za slamoreznico. Dečman, Savlje — Ježica.

Prodam skoraj nov šivalni stroj znamke „Grizner". Naslov v upravi lista.

Motorno kolo 98 ccm, v odličnem stanju, prodam. Primskovo 83.

V Savskem drevoredu izgubljena očala prosimo vrniti proti nagradi pri Kemperle, Kranj — Jenkova 1/III.

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Telatko Marijan. — Naslov uredništva in uprave: Kranj, Ljubljanska cesta 1/II. — Telefon št. 475. — Izhaja vsak četrtek Štev. ček. položnice 624-90200-7. — Tiska Gorenjska tiskarna, Kranj 2-76 51